

พฤติกรรมกรออมเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณ ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร
เชียงใหม่

Savings Behaviors for Retirement Preparation of People in Chiang Mai
Municipality

ศกุนา หวังเอียด¹ และ วรลักษณ์ หิมะกลัส²
Sakuna Wang-ied¹ And Woraluck Himakalasa²

บทคัดย่อ

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเงิน เพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณ ของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยทำการศึกษากลุ่มของผู้ที่มีรายได้ประจำ และผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำอายุระหว่าง 40 - 60 ปี ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนกลุ่มละ 200 คน ใช้การรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 40-45ปี มีรายได้เฉลี่ย 30,961.92 และ26,435.05 บาทต่อเดือน ตามลำดับ มีภาระหนี้สินต่อรายได้ ร้อยละ 81.50 และ77.50 ตามลำดับ หนี้ส่วนใหญ่เป็น การเช่าซื้อรถยนต์ และบัตรเครดิต

ผลการศึกษาพฤติกรรมการออม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ประจำจะมีแหล่งที่มาของเงินออมจากเงินเดือน ในขณะที่กลุ่มที่มีรายได้ไม่ประจำ จะมาจากการลงทุน สัดส่วนการออมส่วนใหญ่อยู่ที่ ร้อยละ 1-5 ต่อรายได้ และวิธีการออมจะออมแบบหักค่าใช้จ่ายก่อนแล้วออมทีหลัง ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม จะเลือกออมกับธนาคารมากที่สุด โดยปัจจัยการออมที่สำคัญกับธนาคารคือ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย รองลงมา เป็นการออมกับบริษัทประกันชีวิต โดยมีปัจจัยที่มีสำคัญคือ ได้รับการชดเชยเมื่อเจ็บป่วย

คำสำคัญ : พฤติกรรมการออม การเตรียมตัว ใช้ชีวิตหลังเกษียณ

ABSTRACT

This research aims to study behaviors and factors which influenced money saving for Retirement Preparation of people in the Mueang Municipality of Chiang Mai. The study focused on the groups who earn regular income and non-regular income for 200 persons each, aged 40-60 years and resided in the Mueang Municipality of Chiang Mai. The data was collected from questionnaires.

The study result found that the most in the two sample groups who gain regularly income and non-regular income are female, aged 40-45 years, earn THB 30,961.92 and THB 26,435.05 per month respectively. The debt was accounted for 81.50% and 77.50% of income respectively. Most debt came from car installment and credit card.

The result from saving behavior study revealed that the sample group who gain regularly income saves money from their revenue while those who gain temporarily income save money from their investment. Most saving ration is at 1-5% of revenue. And savings

method used was to reduce expenses first and save later. In addition, the two sample groups mostly selected to money deposit in and the primary reason is to save money for their illness in the future. Secondly, they purchase on life insurance companies become they will gain compensation when they become sick.

Key words : Savings Behaviors Retirement Preparation of people

ที่มาและความสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบัน เกิดจากการปรับเปลี่ยนด้านประชากร จากอัตราการเกิดและอัตราการตายที่สูง มาเป็นอัตราการเกิดและอัตราการตายที่ต่ำ จากตารางที่ 1 พบว่าภูมิภาคอาเซียนประเทศที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรสูงสุด คือ สิงคโปร์ ไทย มาเลเซีย และ บรูไนและในปี 2583 ทุกประเทศในอาเซียนจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป เกินร้อยละ 10 ซึ่งจะถือได้ว่าเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)

ตารางที่ 1 ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ของประเทศในอาเซียน ปี พ.ศ.2557-2583

	2557	2558	2559	2569	2583
บรูไน	8.04	8.63	9.23	16.36	25.65
กัมพูชา	8.12	8.35	8.53	11.44	14.69
อินโดนีเซีย	8.31	8.56	8.85	12.42	18.13
ลาว	5.94	6.02	6.14	7.56	11.06
มาเลเซีย	8.76	9.06	9.35	12.80	17.58
เมียนมาร์	8.72	9.01	9.31	12.55	18.21
ฟิลิปปินส์	6.62	6.83	7.02	8.87	11.32
สิงคโปร์	16.40	17.05	17.71	24.75	32.00
ไทย	15.13	15.77	16.43	23.87	33.50
เวียดนาม	9.99	10.38	10.81	16.07	24.08

ที่มา : United Nation (2012).

สำหรับประเทศไทยเมื่อวัดด้วย ดัชนีการสูงวัย (Index of Ageing) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี 2561 ประชากรวัยเด็กจะมีจำนวนเท่าๆ กับประชากรสูงอายุ และหลังจากนั้นประเทศไทยจะมีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่าเด็กไปเรื่อย ๆ ในปี 2583 จะมีจำนวนผู้สูงอายุสูงถึง 251 คน ต่อเด็ก 100 คนโครงสร้างอายุของประชากรไทยมีแนวโน้มที่จะสูงวัยขึ้นไปเรื่อย ๆ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย,2556) ดังนั้นสังคมในยุคอนาคตจะเต็มไปด้วยผู้สูงอายุในสัดส่วนที่มาก ซึ่งแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรวัยสูงอายุเป็นเรื่องใกล้ตัวที่เราไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นความสำคัญในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คือการเตรียมความพร้อม

ของทั้งตัวประชากรเอง สิ่งแวดล้อม การพัฒนา วางแผนเพื่อเตรียมในด้านต่างๆ เพื่อพร้อมที่จะเข้าสู่สังคมวัยผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะด้านการออมเงินของประชากร

ในการศึกษาจะเห็นได้ว่าการออมเบื้องต้นของประเทศไทยย้อนหลัง 5 ปี ของภาครัฐและเอกชน ซึ่งการออมทั้งหมดในเบื้องต้นจะเห็นได้ว่าไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้น โดยมีการออมเพิ่มขึ้นจาก 2,748.54 พันล้านบาทในปี พ.ศ.2552 เป็น 3,482.72 พันล้านบาทในปี พ.ศ.2555 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 26 แต่หากมาดูว่าการออมของภาคครัวเรือนแล้ว จากปี 2552 ถึง 2556 มีการออมที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่น้อยกว่าการออมรวม จะเห็นได้ว่าการออมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในปี 2552 -2555 แต่ในปี 2556 กลับลดลงน้อยกว่า 2555 ทั้งนี้การออมในภาคครัวเรือนจะมีส่วนสำคัญในการดำรงชีวิต ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมของภาคครัวเรือนเพื่อแนวทางการออกนโยบายการออมของภาคครัวเรือนให้มากขึ้น (กองทุนการออมแห่งชาติ,2558)

ในการสร้างหลักประกันความมั่นคงในเรื่องรายได้ของผู้สูงอายุจะมีความสำคัญอย่างมากต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในสังคมสูงอายุ ซึ่งเมื่อเกษียณอายุรายได้ที่มาจากการทำงาน ก็จะลดลง พึ่งพาบุตรหลานมากขึ้น และในวัยผู้สูงอายุจะมีรายจ่ายในด้านสุขภาพมากขึ้น จึงควรสร้างหลักประกันในเรื่องรายได้ เพื่อช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการของรัฐโดยเฉพาะในการดูแลประชากรสูงอายุจำนวนมาก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การส่งเสริมให้มีการออมเงินในวัยทำงานเพื่อที่จะเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งปัจจุบันการออมเงินมีทั้งที่เป็นระบบบังคับเช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ระบบประกันสังคม ระบบบำนาญของข้าราชการ เป็นต้น ส่วนการออมแบบสมัครใจ เช่น การฝากเงินกับสถาบันการเงิน การทำประกันชีวิต การเข้าร่วมกองทุนเงินออมต่าง ๆ การออมเงินด้วยการสะสมเงินเข้ากองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนรวมระยะยาว กองทุนสวัสดิการชุมชน การออมโดยการลงทุนในสินทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น จากความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางประชากรจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมกรรมการออมเงินของวัยทำงาน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเงินของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 40 – 60 ปี เนื่องจากเป็นวัยที่ใกล้เข้าสู่วัยเกษียณโดยเลือกศึกษา 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวัยทำงานที่มีรายได้ประจำ และกลุ่มวัยทำงานที่มีรายได้ไม่ประจำ เนื่องจากทั้งสองกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันทางด้านรายได้ และการค่าใช้จ่าย ซึ่งอาจจะมีผลต่อการเก็บออมเงิน เพื่อเตรียมไว้ในวัยหลังเกษียณ ผู้วิจัยหวังว่าการศึกษานี้จะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการออกนโยบาย การวางแผน การส่งเสริมการออม โดยที่ระหว่างประชาชนที่รายได้ประจำกับไม่ประจำนั้นมีพฤติกรรมกรรมการออม และมีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการออมของประชาชนทั้งสองกลุ่มที่ต่างกัน และจะได้นำผลการศึกษาไปปรับใช้กับประชากรในกลุ่มที่มีแหล่งที่มาของรายได้ต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

จากที่มาและความสำคัญข้างต้นมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ ศึกษาถึงพฤติกรรมกรรมการออมเงิน และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเงินเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณของประชาชนวัยทำงานในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมของคนวัยทำงานเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณ และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออม ซึ่งจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่โดยมีการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาถึงพฤติกรรมการออมเงินของประชาชนวัยทำงาน จะเป็นการศึกษาพฤติกรรมการออมในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การออมกับธนาคาร การออมกับบริษัทประกันชีวิต การออมในกองทุนรวม การออมในสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ การออมกับประกันสังคมมาตรา 40 และสถาบันการเงินอื่น ๆ

2. การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการออมในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การออมกับธนาคาร การออมกับบริษัทประกันชีวิต การออมในกองทุนรวม การออมในสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ การออมกับประกันสังคมมาตรา 40 และสถาบันการเงินอื่น ๆ

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เมื่อพิจารณาจากกลุ่มที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำก็เป็นลักษณะแบบในภาพรวม อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 40 – 45 ปี ร้อยละ 45.75 สถานภาพสมรส ร้อยละ 70.75 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 41 แต่ในกลุ่มที่มีรายได้ไม่ประจำพบว่า ส่วนใหญ่ของประชากร จะมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 24.50 ในกลุ่มประชากรที่มีรายได้ประจำจะมีรายได้โดยเฉลี่ย 30,961.90 บาท ในกลุ่มผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำมี รายได้เฉลี่ย 26,435.05 บาท และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยเฉลี่ยมี 3 คน และมีผู้ที่มีรายได้ 2 ราย ต่อครอบครัว

ค่าใช้จ่าย และภาระหนี้ ด้านค่าใช้จ่ายมี 4 ประเภท ได้แก่ 1.)ค่าใช้จ่ายในด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน ในประชากรที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำ พบว่าค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด คือ ส่วนใหญ่ มีค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย ไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน 2.)ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1,001 – 5,000 บาทต่อเดือน กลุ่มที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำ พบว่าค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค มี ส่วนใหญ่ มีค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคอยู่ในช่วง 1,001 – 5,000 บาทต่อเดือน เช่นกัน 3.)ค่าใช้จ่ายในการชำระหนี้ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน หรือเฉลี่ย 10,116.82 บาทต่อเดือน กลุ่มที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำ อยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือนและ 4.)ค่าใช้จ่ายด้านของใช้ส่วนตัว ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน ในกลุ่มที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำ พบว่าค่าใช้จ่ายด้านของใช้ส่วนตัว มีลักษณะต่างจากกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด คือผู้ที่มีรายได้ประจำส่วนใหญ่ อยู่ในช่วง 5,001 -10,000 บาทต่อเดือน ในขณะที่ค่าใช้จ่ายด้านของใช้ส่วนตัวของผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ พบว่าส่วนใหญ่ อยู่ในช่วงไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน

ในด้านของภาระหนี้ ประชากรส่วนใหญ่มีภาระหนี้ ร้อยละ 79.50 และไม่มีภาระหนี้ ร้อยละ 20.50 ในส่วนของผู้ที่มีภาระหนี้ พบว่าเป็นผู้ที่มีรายได้ประจำ ร้อยละ 81.50 แบ่งเป็น มีภาระหนี้ ร้อยละ 31-70 ของรายได้มากที่สุด ร้อยละ 40.49 ของผู้ที่มีภาระหนี้ของผู้ที่มีรายได้ประจำ และไม่มีภาระหนี้สินร้อยละ 18.50 ของผู้ที่มีภาระหนี้ของผู้ที่มีรายได้ประจำ ส่วนผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ มีภาระหนี้สินจำนวน ร้อยละ 77.50 มีภาระหนี้ ร้อยละ 21 - 30 ของรายได้มากที่สุด และไม่มีภาระหนี้ร้อยละ 22.50 ส่วนประเภทของหนี้สิน ประชากรจะมีหนี้สินประเภทรถ มากที่สุด ร้อยละ 70.75 ของผู้ที่มีภาระหนี้ กลุ่มผู้ที่มีรายได้ประจำ ส่วนใหญ่จะมีหนี้สินประเภทรถ ร้อยละ 75.46 ของผู้ที่มีภาระหนี้ รองลงมาหนี้บัตรเครดิตร้อยละ 61.96 ของผู้ที่มีภาระหนี้ และผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ ส่วนใหญ่จะมีหนี้สินประเภทรถร้อยละ 65.81 ของผู้ที่มีภาระหนี้ ส่วนผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำที่ประกอบอาชีพเกษตรกร จะมีหนี้สหกรณ์การเกษตรด้วย

พฤติกรรมการออม แหล่งเงินออมของประชากรส่วนใหญ่มาจาก เงินเดือนหรือรายได้ ร้อยละ 65.00 กลุ่มที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำพบว่า มีแหล่งที่มาของเงินออมที่ต่างกัน โดยกลุ่มของผู้ที่มีรายได้ประจำจะ

มีแหล่งที่มาส่วนใหญ่จากเงินเดือน ร้อยละ 92.50 ในขณะที่กลุ่มผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ แหล่งที่มาของเงินออมส่วนใหญ่มาจาก การลงทุน ร้อยละ 45.50 ส่วนใหญ่มีสัดส่วนการออมที่ ร้อยละ 1 – 5 ของรายได้ กลุ่มที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำพบว่า มีลักษณะคล้ายกับประชากรส่วนใหญ่ คือ มีสัดส่วนการออมร้อยละ 1-5 ของรายได้ ร้อยละ 54.50 และ 47.00 ตามลำดับ ในส่วนของวิธีการออมเงิน ประชากรส่วนใหญ่ส่วนใหญ่นิยมหักค่าใช้จ่ายมาก่อนออมทีหลัง ร้อยละ 82.75 ที่เหลือแบ่งเงินออกมาออมก่อน แบ่งใช้จ่ายทีหลัง ร้อยละ 17.25 ในกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีรายได้ประจำกับไม่ประจำ ส่วนใหญ่จะหักค่าใช้จ่ายมาก่อนออมทีหลัง ร้อยละ 82.50 และ 83 ตามลำดับ และแบ่งเงินออกมาออมก่อน แบ่งใช้จ่ายทีหลัง ร้อยละ 17.50 และ 17.00 ตามลำดับ

รูปแบบการออม จำแนกออกเป็น 6 รูปแบบ คือ การฝากเงินกับธนาคาร การออมแบบประกันชีวิต กองทุนรวม สินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ ประกันสังคมมาตรา 40 และสถาบันการเงินอื่น ๆ พบว่าส่วนใหญ่รูปแบบการออมของประชากร เป็นการออมกับธนาคาร ร้อยละ 93.75 รองลงมาเป็นการออมผ่านประกันชีวิต ร้อยละ 29.75 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ประจำและผู้ที่ไม่ได้ประจำส่วนใหญ่ออมผ่านธนาคารจำนวน ร้อยละ 96.00 และ 91.50 ตามลำดับ รองลงมาเป็นการออมแบบ ประกันชีวิต ร้อยละ 33.50 และ 26.00 ตามลำดับ (ตามตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 รูปแบบการออมของกลุ่มตัวอย่าง

รูปแบบการออม	ผู้ที่มีรายได้ประจำ (n=200)		ผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ (n=200)		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การฝากเงินกับธนาคาร	192	96.00	183	91.50	375	93.75
ประกันชีวิต	67	33.50	52	26.00	119	29.75
กองทุนรวม	2	1.00	6	3.00	8	2.00
สินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์	14	7.00	35	17.50	49	12.25
ประกันสังคมมาตรา 40	10	5.00	17	8.50	27	6.75
สถาบันการเงินอื่น ๆ	4	2.00	11	5.50	15	3.75

ที่มา: จากการศึกษา

ประชากรส่วนใหญ่จะออมเงินกับธนาคารกรุงไทยมากที่สุด ร้อยละ 55.47 มีเงินออมเฉลี่ย เดือนละ 3,772.22 บาทต่อเดือน กลุ่มที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำ พบว่า ฝากไว้กับ ธนาคารกรุงไทยมากที่สุด ร้อยละ 42.19 และ 69.40 ตามลำดับ หรือออมเฉลี่ย 3,556 และ 5,120.54 บาทต่อเดือน ตามลำดับ

การออมกับบริษัทประกันชีวิต ประชากรส่วนใหญ่เลือกบริษัทไทยประกันชีวิตมากที่สุด ร้อยละ 29.41 เฉลี่ยในการออม 21,964.96 บาทต่อปี กลุ่มที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำ พบว่า ส่วนใหญ่เลือกประกันชีวิตกับบริษัทไทยประกันชีวิตมากที่สุด ร้อยละ 25.37 และ 34.61 ค่าเฉลี่ยออมเงิน 23,069.85 และ 20,541.35 บาทต่อปี ตามลำดับ

การออมผ่านกองทุนรวม ประชากรเลือกกองทุนรวม เพียง ร้อยละ 2 แบ่งเป็น ผู้ที่มีรายได้ประจำ ร้อยละ 1 ไม่ประจำ ร้อยละ 3 และปริมาณเงินออมต่อเดือน ผู้ที่มีรายได้ประจำ สูงสุด 2,000 บาท ต่ำสุด 1,000 บาท เฉลี่ย 1,500 บาท และผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ สูงสุด 10,000 บาท ต่ำสุด 1,000 บาท เฉลี่ย 3,166.67 บาท

การออมในสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ ในการศึกษา ประชากรเลือกตอบการออมอยู่ 3 ประเภท คือ ที่ดิน ทองคำ และพระเครื่อง มีการเลือกออมทองคำมากที่สุด ร้อยละ 28.57 มูลค่าทองคำเฉลี่ย 21,857.17 บาทต่อคน กลุ่มที่มีรายได้ประจำพบว่า ส่วนใหญ่เลือกที่ดิน ร้อยละ 35.71 มีมูลค่าที่ดินเฉลี่ย 478,666.67 บาทต่อคน ส่วนกลุ่มที่มีรายได้ไม่ประจำ ส่วนใหญ่เลือกออมทองคำ ร้อยละ 28.57 มูลค่าทองคำเฉลี่ย 15,800 บาทต่อคน

การออมผ่านประกันสังคม จากการศึกษาได้มีการให้ประชากรมีทางเลือกการออมผ่านประกันสังคมไว้ทั้งหมด 5 ทางเลือก ประชากรส่วนใหญ่ เลือกทางเลือกที่ 1 มากที่สุด ร้อยละ 74.07 กลุ่มที่มีรายได้ไม่ประจำ และไม่ประจำพบว่า ประชากร ส่วนใหญ่ทางเลือกที่ 1 ร้อยละ 50.00 และ 88.23 ตามลำดับ

การออมกับสถาบันการเงินอื่น ๆ พบว่าประชากรเลือกออมกับสถาบันการเงินอื่น ๆ ร้อยละ 3.75 ส่วนใหญ่ เลือกออมกับสหกรณ์ออมทรัพย์หมู่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 46.67 และเลือกออมกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสหกรณ์ออมทรัพย์เกษตร ร้อยละ 26.67 เท่ากัน มีเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน 5,633.36 บาทต่อเดือน ผู้ที่มีรายได้ประจำเลือกออมกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูร้อยละ 100 มีเงินออมเฉลี่ย 5,000 บาทต่อเดือน ในขณะที่ผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ ส่วนใหญ่เลือกออมกับสหกรณ์ออมทรัพย์หมู่บ้าน ร้อยละ 63.64 มีออมเฉลี่ย 5,863.67 บาทต่อเดือน

ปัจจัยที่มีผลต่อการออม (ตารางที่ 2)

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมผ่านธนาคาร มากที่สุด คือ สามารถเก็บออมไว้ให้ลูกหลาน รองลงมา คือ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย และ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชรา ในกลุ่มของผู้ที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำพบว่า ผู้ที่มีรายได้ประจำ ให้ความสำคัญกับ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย มากที่สุด ในขณะที่ ผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ ให้ความสำคัญกับ เก็บออมไว้ให้ลูกหลาน มากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมกับบริษัทประกันชีวิต มากที่สุดคือ การได้รับการชดเชยเมื่อเจ็บป่วย รองลงมา การจ่ายเงินเมื่อครบกำหนด ในกลุ่มของผู้ที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำพบว่า ผู้ที่มีรายได้ประจำ ให้ความสำคัญกับ การได้รับการชดเชยเมื่อเจ็บป่วย มากที่สุด และ ผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ ให้ความสำคัญกับ การจ่ายเงินเมื่อครบกำหนด มากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมผ่านกองทุนรวม มากที่สุด คือ ผลตอบแทนสูงกว่าการฝากเงิน รองลงมา คือ ผลประโยชน์ทางด้านการลดหย่อนภาษี ผู้ที่มีรายได้ประจำ ให้ความสำคัญกับ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชรา ผลตอบแทนสูงกว่าการฝากเงิน และมีผู้ชักชวน แนะนำ มากที่สุดเท่ากัน ในขณะที่ ผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ ให้ความสำคัญกับ ผลตอบแทนสูงกว่าการฝากเงิน และผลประโยชน์ทางด้านการลดหย่อนภาษี มากที่สุด

การออมสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ ปัจจัยที่มีผลต่อการออมในสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ มากที่สุด คือ ผลตอบแทนในอนาคตที่คุ้มค่า รองลงมา เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชรา ผู้ที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำพบว่า ผู้ที่มีรายได้ประจำ ให้ความสำคัญกับ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชรา และ ผลตอบแทนในอนาคตที่คุ้มค่ามากที่สุด ในขณะที่ ผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ ให้ความสำคัญกับ ราคาสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ รองลงมา ผลตอบแทนในอนาคตที่คุ้มค่า

การออมกับประกันสังคมมาตรา 40 ปัจจุบันที่มีผลต่อการออมการออมกับประกันสังคมมาตรา 40 มากที่สุด คือ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชรา รองลงมา มีรูปแบบการออมที่ตรงกับความต้องการ ในกลุ่มของผู้มีรายได้ประจำและไม่ประจำพบว่า ผู้ที่มีรายได้ประจำ ให้ความสำคัญกับ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชรา มากที่สุด และผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ ให้ความสำคัญกับ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชราและ การได้รับเงินสมทบการออมจากภาครัฐ มากที่สุด

การออมกับสถาบันการเงินอื่น ๆ ปัจจุบันที่มีผลต่อการออมกับสถาบันการเงินอื่น ๆ มากที่สุด คือ ได้รับสิทธิในการกู้ยืมเงินมาใช้ก่อน รองลงมา เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย ผู้ที่มีรายได้ประจำและไม่ประจำพบว่า ผู้ที่มีรายได้ประจำ ให้ความสำคัญกับ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย มากที่สุด และ ผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ ให้ความสำคัญกับ ได้รับสิทธิในการกู้ยืมเงินมาใช้ก่อน มากที่สุด

ตารางที่ 2 ปัจจุบันที่มีผลต่อการออมในรูปแบบต่าง ๆ

รูปแบบการออม	ปัจจุบันที่มีผลมากที่สุด	
	ผู้ที่มีรายได้ประจำ	ผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ
1) การออมผ่านธนาคาร	เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย	เก็บออมไว้ให้ลูกหลาน
2) การออมกับบริษัทประกันชีวิต	การได้รับการชดเชยเมื่อเจ็บป่วย	การจ่ายเงินเมื่อครบกำหนด
3) การออมผ่านกองทุนรวม	เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชรา, ผลตอบแทนสูงกว่าการฝากเงิน และมีผู้ชักชวนแนะนำ	ผลตอบแทนสูงกว่าการฝากเงิน และผลประโยชน์ทางด้านกรลดหย่อนภาษี
4) การออมสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์	เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชรา และผลตอบแทนในอนาคตที่คุ้มค่ามากที่สุด	ราคาสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์
5) การออมกับประกันสังคมมาตรา 40	เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชรา	เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชรา
6) การออมกับสถาบันการเงินอื่น ๆ	เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย	ได้รับสิทธิในการกู้ยืมเงินมาใช้ก่อน

ที่มา: จากการศึกษา

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

พฤติกรรมกรออมและรูปแบบการออมของผู้ที่มีรายได้ประจำและรายได้ไม่ประจำ พบว่ากลุ่มที่มีรายได้ไม่ประจำมีรายได้ที่สูงกว่าผู้ที่มีรายได้ประจำ แต่ในขณะที่ค่าใช้จ่ายของผู้ที่มีรายได้ประจำ โดยรวมจะมีภาระค่าใช้จ่ายสูงกว่าผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ และผู้ที่มีรายได้ประจำจะมีแหล่งเงินออมมาจากเงินเดือน ส่วนผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำแหล่งเงินออมมาจากการลงทุน ทำให้สัดส่วนการออมต่อรายได้ของผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำสูงกว่าสัดส่วนการออมต่อรายได้ของผู้ที่มีรายได้ประจำ และวิธีการออมเงินส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มมีลักษณะที่คล้ายกันคือการหักค่าใช้จ่ายก่อนเหลือจากค่าใช้จ่ายจึงเก็บออม ในรูปแบบของการออมเงินผู้ที่มีรายได้ประจำจะออมเงินผ่านธนาคารมากที่สุด รองลงมาคือการออมผ่านบริษัทประกันชีวิต ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นออมที่มีความ

เสี่ยงน้อย เน้นความคุ้มครอง ที่มีความมั่นคง ส่วนผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ จะออมผ่านธนาคาร และบริษัทประกันชีวิตเช่นกัน แต่ในส่วนของรูปแบบการออมที่น่าสนใจที่ได้จากการศึกษาคือการออมผ่านสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ และการออมผ่านประกันสังคมมาตรา 40 ที่มีการเลือกออมมากขึ้น แต่ที่ควรให้ความสำคัญคือการออมผ่านกองทุนรวม ยังมีผู้ที่ออมผ่านรูปแบบนี้น้อยอยู่ เป็นช่องทางให้เห็นว่าหน่วยการที่เกี่ยวข้องควรให้ความใส่ใจ ให้ความรู้ ความเข้าใจให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้มีรูปแบบการออมที่หลากหลาย และมีการออมเพื่ออนาคตที่เพิ่มขึ้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการออม ในการออมผ่านรูปแบบต่าง ๆ ผู้ที่มีรายได้ประจำได้ให้ความสำคัญในการออมเพื่อ การเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย เก็บไว้ใช้ในยามชรา ในส่วนของผู้ที่มีรายได้ไม่ประจำ ให้ความสำคัญต่อการออมเพื่อ เก็บออมไว้ให้ลูกหลาน การจ่ายเงินเมื่อครบกำหนด ผลตอบแทนสูงกว่าการฝากเงิน และผลประโยชน์ทางด้านการลดหย่อนภาษี ราคาสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ได้รับสิทธิในการกู้ยืมเงินมาใช้ก่อน โดยส่วนใหญ่ปัจจัยที่สำคัญจะเป็นผลประโยชน์ในปัจจุบันมากกว่า มีเพียงการออมผ่านประกันสังคมมาตรา 40 เท่านั้นที่ เป็นการเก็บไว้ใช้ในวัยชรา ซึ่งทำให้ทราบว่าในกลุ่มของผู้ที่มีรายได้ประจำเริ่มมีการตระหนักในการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางสังคมของประชากร ว่าในอนาคตจะมีวัยผู้สูงอายุที่มากขึ้น ตระหนักถึงรายได้ รายจ่ายในอนาคต

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

1. การศึกษาด้านภาระหนี้สิน ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่ประชากรจะมีภาระหนี้สินประเภทรถ แต่สิ่งที่สังเกตได้คือ ภาระหนี้สินด้านบัตรเครดิตในกลุ่มประชากรที่มีรายได้ประจำอยู่ในส่วนที่มาก การเป็นหนี้ด้านบัตรเครดิตทำให้ประชากรไม่หมดหนี้ เนื่องจากการมีค่าใช้จ่ายบัตรเครดิตอย่างต่อเนื่องและทำให้เป็นหนี้สินที่ชำระไม่เสร็จสิ้นทางรัฐบาลและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องควรให้คำแนะนำการใช้จ่ายบัตรเครดิตให้ปลอดภัย ปล่อยให้ประชากรใช้ประโยชน์จากบัตรเครดิตที่ถูกต้อง

2. จากรูปแบบการออมประเภทต่าง ๆ พบว่า กลุ่มผู้ที่มีรายได้ประจำและกลุ่มที่มีรายได้ไม่ประจำ จะเลือกออมในรูปแบบการออมเงิน กับธนาคาร มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าประชากรยังคงมีความเชื่อมั่น เชื่อถือ และมั่นใจในการเลือกออมกับธนาคารเป็นอย่างมาก ดังนั้นจากการศึกษาทำให้ธนาคารควรเพิ่มการให้บริการให้เป็นที่พอใจกับประชากร และควรมีการส่งเสริมการตลาดด้านการออมเงินให้มากขึ้น โดยสามารถเลือกทำการส่งเสริมการตลาดได้กับประชากรทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง และควรนำเสนอการออมระยะยาว เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ทำออมเงินเพื่อ เก็บไว้ให้ลูกหลานและเพื่อไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย

3. จากการศึกษาถึงปัจจัยในการออม ปัจจัยในลำดับแรก ๆ ของการออมทุกรูปแบบ คือ สามารถเก็บออมไว้ให้ลูกหลาน เก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย และเก็บไว้ใช้ในยามชรา จะเป็นปัจจัยสำคัญในการทุก ๆ รูปแบบ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชากรยังคงตระหนักถึงการใช้จ่ายชีวิตในวัยหลังเกษียณ ได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าจะเห็นความสำคัญอย่างไร แต่การเรียนรู้การออมที่ถูกต้อง การมีการวางแผนการใช้ชีวิตในอนาคต และการสร้างรายได้ให้เพิ่มมากขึ้นก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในการออมไม่น้อย นอกจากนี้การมีทางเลือกที่หลากหลายก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการเลือกออมที่ตรงตามความต้องการมากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรศึกษาในกลุ่มประชากรอื่น ๆ โดยนำมาเปรียบเทียบกัน เช่น ศึกษาถึงประชากรในเขตเมือง เปรียบเทียบประชากรในเขตชนบท เป็นต้น

2. ควรศึกษาถึงการเตรียมตัวด้านอื่น ๆ ในการเตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณ เช่นด้านที่อยู่อาศัย ด้านอาชีพ ด้านสังคม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กองทุนการออมแห่งชาติ.สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2558,จาก

<http://www.fpo.go.th/FPO/index2.php?mod=Category&file=categoryview&categoryID=CAT0001125>

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติกองทุนผู้สูงอายุมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.(2553). *สารรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย.*

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติกองทุนผู้สูงอายุมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.(2556). *สารรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2556.*

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม.มหาวิทยาลัยมหิดล.(2556).*โครงสร้างและลักษณะทางประชากรภูมิภาคในโลก ปี 2556.*

สถาบันวิจัยประชากรสังคมไทย.มหาวิทยาลัยมหิดล.(2557).*การสูงวัยของประชากรไทย*

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,(2556),*การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย(พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2583).*กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2543).*โครงสร้างประชากรโลก และประชากรไทย พ.ศ.2543-2568 ,การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2543-2568,World population 2002. United nation.*(ออนไลน์). http://service.nso.go.th/nso/data/02/wld_pop47.html

United Nation (2012). *World Population,The 2012 Revision.Poppulation Division of the Department of Economic and Social Affairs of the United Nation Secretariat,*from <http://esa.un.org/unpd/wpp/index.htm>